

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радамі!

Газета Верховної Ради України

№ 241 Вівторок, 17 грудня 1991 року

Ціна 30 коп.

(Передплатникам — 10 коп.)

10

Закон України

16

ПРО ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

П

РОТОКОЛИ про встановлення дипломатичних і консульських відносин між Болгарією і Україною підписано 13 грудня в болгарській столиці. Свої підписи під ними поставили міністри закордонних справ двох держав: С. Гієка і А. Зленко.

Керівник української дипломатії перебував у Софії з одноденним робочим візитом. Його приймали Президент Болгарії Ж. Желев і голова ради міністрів країни Ф. Димитров.

С. Гієка і А. Зленко виключили задоволення проведеним між ними переговорами й підписаним документом.

Я

К стало відомо з компетентних джерел, учасні 17 грудня в Алаш-Ату прибули з короткостроковим робочим візитом секретар США Джеймс Бейкер. Парадичкається, що він зустрінеється віч-на-віч з Президентом Казахстану Нурсултаном Назарбаєвим, а потім візьме участь у розширеній розмові з іншими керівниками республіки.

Бесіда Л. Кравчука з Річардом Д. Ербом

16 грудня відбулася зустріч Президента України Л. М. Кравчука з заступником директора Міжнародного валютного фонду Річардом Д. Ербом. Під час бесіди Л. М. Кравчук коротко інформував гостя про основні напрямки фінансово-економічної політики України після підписання Угоди про співдружність незалежних держав у Києві, відзначив ті труднощі і проблеми, які постають на шляху до ринкових відносин і до впровадження ринкових ці.

Річард Д. Ерб розповідав, що МВФ і його спеціалісти щільно активно вивчають фінансово-економічну ситуацію в Україні, готові надати консультаційну допомогу Республіці у питаннях, пов'язаних з створенням власної кредитно-банківської системи, введенням національної грошової одиниці, формуванням бюджету України, фінансуваннями Національного банку, розмірами емісії національних грошей тощо. Керівництво МВФ вичає питання про приєднання України у членів Фонду і висловлює намір розширювати діалог зв'язку з урядом України.

ЗАЯВА

Президента України Л. Кравчука у зв'язку з подіями в Молдові

З глибокою стурбованістю дізнався про трагічні події в Молдові. Проявляється людська проща не може бути виправдання.

Глибоко переконаний — будь-які проблеми повинні і можуть бути вирішені мирним шляхом за столом переговорів. Молдова, як і Україна, є багатонаціональною державою. Ми зв'язали, що права людини, національних меншин мають нову мірою поважатися у відповідності з загальноприйнятими нормами міжнародного права. Без цього не можна побу-

дувати правове демократичне суспільство. Президенти України, Республіки Білорусі висловили свою позицію з цього питання у Заяві про політ у Молдові від 8 грудня цього року.

Звертаюся до представників конфліктуючих сторін із закликано припинити кровопролиття, провалити терпимість і розважливості. Україна готова сприяти переговорам з метою досягнення порозуміння, відновлення миру і спокою у чверненні Молдові.

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Відбулося засідання Президії Верховної Ради України. Крім процедурних питань, таких, як каденція, затвердження ориєнтованого графіка питань, що виносяться на пленарні засідання Верховної Ради України на 17—20 грудня, розглянуто ряд стратегічних. Зокрема, Національному банку України надано право експлуатувати грошові кредити перед іноземними банками, фініансовими та іншими міжнародними організаціями.

Обговорено й прийнято відповідні рішення щодо внесення змін і доповнень до Закону «Про придбання нових грошових одиниць України, іноземних грошей та осіб без громадянства», і проекту Закону «Про номінальне сільське господарство».

РОЗБІЖНОСТІ ПОСИЛЮЮТЬСЯ

Подія у відставку мер Москви Гавриїл Пономєв. За його словами, до такого рішення спричинилося блокування інаше приватизації в Москві з боку президента РРФСР та Москвської Ради. В таких умовах, нігослова Пономєв, він не зможе виконати обіцяний, він дав виборцям під час всенародних виборів обіцянку. На думку багатьох опонентів, відставка Москвського мера свідчить, що серед керівників реформи, які несеру підтримували Ельцина, посилюються розбіжності щодо дієздатності російськими президентом економічної політики.

ЧИ ДОМОВЛЯТЬСЯ!

Узгоджувальна комісія, створена за розпорядженням президента Сигурта, почала працювати в Дубоссарі. Головна її задача — зменшити напруженість, яка виникла між Молдовою та Придністровською республікою наслідком недовдово збройних сутичок. Створено комісії передати переговори між Сигуртом і лідерами Придністров'я Смирновим про шляхи припинення кровопролиття в цьому регіоні. Як повідомляють засоби масової інформації, в роботі комісії мають намір взяти участь спостерігачі від Респ. України, Білорусі, а також представники деяких міжнародних організацій.

СУПЕРЕЧЛИВІ ІНФОРМАЦІЇ

Не виступають бокові дії в Нагірному Карабасі. Згідно з повідомленнями міжнародних агентств, Азербайджанці, які перебувають у Нагірному Карабасі, звинувачують армію Азербайджану в тому, що вона дає двісті тисяч чоловік. Серед убитих — всім вірмен та чотирьох азербайджанських міліціонерів. П'ятьох чоловік поранено. Радіо ТАРС передає, що у згаданій сутичці загинуло двоє азербайджанців і двоє поранено.

6 СКОРИШЕ Б ВИРОСТИ 7 З ПЕЛЮШОК

Українські підприємці об'єднуються. На них засади і з якою метою! Про і з'їзд Конгресу ділових мін розповідає власний кореспондент «ГУ» в Одесі.

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

Закон України

ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Закон України

ПРО ПРИКОРДОННІ ВІЙСЬКА УКРАЇНИ

ГОЛОС України

Засновник —
Верховної Ради
України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

213047

Київ, вул. Настирова, 4

ТЕЛЕФОНІ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Принимальня

446-92-11

Відповідальний

секретар —

446-72-63

Зовнішній кореспондент

441-84-42, 224-72-54

(телефакс)

ВІДДІЛИ:

наркологічний

441-84-52

441-85-64

психіатричний

441-82-01

економічний — 441-86-07

аргументи — 441-86-10

міжнародний

446-91-20

періоді в руці

441-82-05

огорожі здоров'я

441-86-06

соціальні питання

441-88-05

екологія — 441-88-19

культури — 441-86-44

спортивні — 441-88-08

інформаційний

446-61-13

441-86-20

історії України

441-88-62

військових питань

441-88-52

реклами — 441-89-44

бухгалтерія

441-84-00

Рукописи
не редакуються
і не повертаються.

Індекс 09955

Передплата ціна на рік

19 крб. 50 коп.

Газета виходить

3 рази на тиждень.

Сьогодні на 16 сторінок.

ДЕ У КИЄВІ ОПЕРНИЙ ТЕАТР?

Денне засідання 13 грудня

запитали в Леоні Танюка нілкова депутата, збираючись на квітневий вечір Гривуського. Мабуть, з часів комсомольської юності кожен з них знає, що «мистецтво належить народам», а ось, де це мистецтво «прописано» в Києві, довелося приналежності знати на другому році парламентської роботи.

Це «буденне» заняття — алуція характеристика ставлення держави до культури, яка змушена грати роль сиріти в ліцейській навчальній сім'ї. Відстань між владою й культурою була велика, як дорога від Верховної Ради до оперного театру, і доти вона була такою, нашою народом не належати нічого.

Дості в напому суспільстві мистецтво фактично не мало зовнішнього захисту. Тому так багато працівників культури, громадських організа-

цій, творча інтелігенція з матеріальним чекають на появу Закону про культуру, проект якого розкладає в першому читанні на денному засіданні 13 грудня. Але наліпав порожній сесійний зал ще раз засідання потреби культури і далі не дуже диктують наш парламент.

— Гриній парадокс, — сказав у співбесіді голова Комісії з питань культури та духовного відродження Леоні Танюк, — в часи тоталітарної системи, коли культура ділилася на два слова: «культ» і «ура» — держава активно підтримувала пільговими умовами існування, привадиючи дозайми гонимого й леміско-сталінських преміями. Сьогодні культура занепадає через іг-

норування її потреб нерівними куклями, які тішать себе ілюзіями: спочатку, мовляв, треба подбати про добробут економіку, а вже потім, коли станемо трохи багатшими, можна братися й до духовності. Це є самобичівня ілюзія без пріоритетного розвитку культури незалежно національного держави — фікція.

Справді, економічного дива наблизився часом гої сподіватися. Бідне, чим ми можемо сьогодні ствердити в світі, — це наша культура.

Під час обговорення законопроекту лунало багато зазпальних, емоційних промов. Проект за змістом більше відповідале не Закону про культуру, а основам законодавства про цю сферу. Це, швидше, базовий документ.

що визначає державно-правову політику щодо культури в цілому. Прийняття його, мовляв, потім являється за розпорядженням на кинотеатр, давницю, бібліотеку, архів, музей, наукову справу, про національне надання України, історичні пам'ятки, давні національні ремесла.

Наприкінці обговорення депутати проголосували за прийняття законопроекту в першому читанні. Це було одне з наймудріших рішень, що приймалися в залі парламенту.

«Можливо, наступні покоління парламентаріїв знатимуть, якщо текст починається з ашлани, то держава діяльність — з культури, і кожного з них такно».

Людмила КОХАНЕЦЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ПОСТАНОВА
Президії Верховної Ради України
ПРО УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ
ОЛІМПІЙСЬКОМУ РУСІ

Виходячи з Акта про державну незалежність України та волі народу республіки, виявленої на всенародних виборах референдуму 1 грудня 1991 року, Президія Верховної Ради України встановлює:

1. Підтримати звернення Національного Олімпійського Комітету України про визнання його Міжнародним Олімпійським Комітетом.

2. Доручити Комісії Верховної Ради України у спосах молоді (тов. Матвієнко А. С.) разом з Комісією Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження (тов. Танюк Л. С.) підготувати звернення Верховної Ради України «Про розвиток олімпійського руху на Україні» до Міжна-

родного Олімпійського Комітету.

3. Вважати за доцільне на дашб-квартирі Міжнародного Олімпійського Комітету офіційну делегацію України для проведення консультативної зустрічі з питання участі України в міжнародному олімпійському русі. 4. Запропонувати Президентові України Кравчуку Л. М. офіційно запросити відвідат Україну Президента Міжнародного Олімпійського Комітету Хосе Антоніо Самаранча в строки згідно з домовленістю.

Голова Верховної Ради України
І ПЛЮЩ

м. Київ
9 грудня 1991 року

ДЗЕРКАЛО СЕЛА

Маякулої суботи в столицю поїхав Інститут економіки аграрного господарства імені Шпиглера відбувся П'ятий фермерів.

Фермер із Чернігівщини Іван Шпиглер назвав цей з'їзд «правильним». Як на нас, висі перелом в його роботу, зробив П'ятий конструктивний депутат Іван Засів. Зокрема, він сказав про цілові кредити, відсоток землі для фермерів, трирічний приватизації і п'ятирічний — за вважкою, що договір про співдружність є феодалістично помилковим нашою Президентом. Кабінет міністрів підтримав плантарську систему, чинить опір фермерству і є сьогодні останнім зовнішнім нагір'ям України. Цей виступ можна було б віднести до типово опозиційних, якщо не аграрні теми

про приватну власність на землю, вплив фермерської політики.

Підсумком з'їзду стало обрання головою асоціації фермерів народного депутата України Миколи Шаранца. Також було ухвалено звернення з'їзду до Верховної Ради та Кабінету міністрів. Хтось із делегатів назвав його «дзеркалом фермерства». Шкода тільки, що не усталюють своїми відвідинками з'їзд чиновники ні з Кабінету міністрів, ні з Народного сільгоспу. Чи не тому швидко, замовили люди зібратися на свій з'їзд не в палаці «Україна», а в сиромому залі аграрного Інституту?

Віктор КОСАРЧУК, Юрій НЕСТЕРЕНКО, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

НАКЛІПЕ ПОМРЕ НАУКА

Присмо допомоги

Працівники нібських установ, організацій та підприємств Академії наук України глибоко занепокоєні долею Академії наук України.

Ознакою кожної цивілізованої й розвинутої незалежної держави є великий науковий потенціал та високий рівень фундаментальної науки. Постійний інтенсивний розвиток саме фундаментальної науки є головним завданням Академії наук України.

Усвідомлюючи загальну необхідність для України впровадження нових доробок фундаментальної науки в господарство республіки і працівники науки, ми вважамо несправедливим ставлення до розвитку фундаментальної науки в залежності від можливості існування її надбання. Більше того, таке «споконвічне» ставлення до фундаментальної науки загрозливе для майбутнього, а також майбутньому України.

Нині фундаментальна наука в нашій Академії опинилася під серйозною загрозою. Виділення Академії бюджетних коштів дуже недостатньо не тільки для розвитку фундаментальної науки, але й навіть для збереження складової частини національного багатства України.

Ні в одній цивілізованій країні праці кваліфікованого ін-

женера, а тим більше науковця, що працює в науковому закладі, не оплачується ніяке від праці робітника на виробництві. Заробітна плата науковця нижча п'ятикратної доплати за умов, підготована його вимогам таланту та важкої розумової праці протягом десятиліть, тепер складає всього половину заробітної плати воля міського електротранспорту. А що вже казати про молодих науковців?

Все це змушує кваліфікованих працівників та науковців залишати науку і подаватися світ за очі на пошуки засобів для існування.

Таке злиденне становище особливо приче у зв'язку з тим, що в багатьох галузях науки української Академії займають провідні позиції не тільки серед колег у колишньому Союзі, а й серед учених світу. Вони створювали ряд принципово нових і перспективних напрямків досліджень, що вже нині дають деякі практичні результати, але у зв'язку з проголошенням суверенітету України самі ці дослідження не тільки не підтримуються фінансуванням з центральної науки в той же час запрошують найкращих наших вчених та провідні колективи. Не-

обхідна в цей скрутний момент підтримка фундаментальних досліджень республіканським бюджетом найближчим часом окупиться «вартістю» для всіх українських держави.

У результаті процесів консолідації розладу зв'язків між зменшенням затрат на науку в умовах і обсягів її фінансування. Більше того, деякі банкрутство замовників конструктивної роботи Академії не одержують гроші навіть за виконаною замовлення. В деяких конструктивних роботах проводиться велике скорочення штатів і неможливо грошей не тільки на передачі в уряд України компенсації, а навіть на заробітну плату. В цих ситуаціях високого податкового існування щодо обов'язковості амортизаційних відрахувань ще більше погіршують становище насамперед працівників конструктивної науки Академії наук України.

Збереження науково-технічного потенціалу приналежності науки Академії конструктивної науки загрозливе науково-технічному відставанню суверенної України.

Зберегти науково-технічний потенціал Академії забезпечити

розвиток у ній фундаментальних та прикладних досліджень — майбутню Української держави — не допустити її занепад в цей важкий перехідний період може тільки держава за рахунок істотної в 2,5—3 рази збільшення (у порівнянні з 1991 роком) асигнувань за державною бюджету на утримання Академії наук з наступною ідентифікацією цих коштів у зв'язку з процесами інфляції.

Усвідомлюючи скрутне становище України, ми віраємо, що ухвалити депутати Верховної Ради, Кабінету міністрів, у те, що складне питання щодо забезпечення Академії наук достатнім бюджетним фінансуванням вони зможе вирішити.

З свого боку ми запевняємо весь український народ, що докладемо всіх зусиль, щоб виділені Академією наукові кошти були використані найдоцільніше і забезпечили досягнення українською наукою світового рівня.

Працівники Інституту АН України: літератури, біології, зоології, електроніки, фізики, хімії, ядерної фізики, кіберетики, всього 296 підписів.

Президія Київського обласного комітету професіоналів Академії наук України.

У обласній
краю з
ю депут
рламенту,
жнародних
жила за
ського та
идумів і
ита. Від
жлива кам
оведена на
атичних з
дності з мі
ми за вис

— Крім
на одержу-
він, у сво-
грудні бу-
але 2,5 м-
йдуть як

А що б-
сія не від-
забезпачу-
Так, кор-
навіть тво-

Київ.

ЕС З КРАВАТКИ

ці —
з і ком-
майбут-
їх знан-
ють.

ські біз-
повагою
стажування
ерів, вели-
чому ви-
мови
стету Вірі
олое в
прихиль-
сори Бейн-
читали
лекції.
жили в
Українсь-
на себе
на. Резуль-
с не тільки
контрак-
спільних
політич-
американ-
дуже по-
свої капі-

тали в нашу економіку. А для багатьох дрібних фірм саме український ринок є чи не останнім шансом на виживання. Отож, вони підуть на ризик.

А ще львівські менеджери мали змогу пересвідчитися, що справжні ділові американці мало схожі на тих, яких нам показували у вітчизняних фільмах про їхнє «затинявоче життя». Ділова Америка не п'є, не курить, не тиняється знічев'я по барах. Бізнесмени з'являються в офіс не інакше, як у темних костюмах, білих сорочках і при краватці. Вони вважають, що імідж також працює на бізнес, на велику мету.

Нещодавно в інституті менеджменту розпочався новий навчальний рік. Після конкурсного відбору сюди прийшли нові бізнесмени.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

КАТИ ЗАХИСТУ

ного року
сотків, що
решення ко-
з 1 січня
ома стано-
що вза-

Мініюс-
Украї-
Кашо до вста-
адвокатів
хувань на
дповідаеть-
Украї-

ршила це
миши для
відраху-
5 відсотків.
страйку
України та-
рдувати з
а прав та
організацій.
рантованої
лічної до-

Збори представників колегій адвокатів України, які відбулися в Києві 3 грудня 1991 року, від імені 26 колегій адвокатів, у яких працює шість тисяч кваліфікованих юристів, звернулися до Верховної Ради, Президента Л. Кравчука, Прем'єр-міністра України В. Фокія за проханням зупинити фінансове банкрутство колегій і припинити їх руйнування.

Збори прийняли постанову про утворення Всеукраїнського страйкового комітету колегій адвокатів України.

У зв'язку з тим, що справедливі вимоги не вирішуються більш ніж рік, адвокати України змушені йти на крайній захід і заявляють про проведення всеукраїнського страйку з 18 грудня цього року.

За дорученням страйкового — голова Київської міської колегії адвокатів
Владислав КАЛЬНИЙ.
Київ.

У Л! МЕ МІЛІЦІЯ

ористення
теїми служ-
орку не ви-
одять у чо-
зуття ви-

закон-
іній свят-
роботу по-
необідни-
транс-
кількості
засобами
бронь-
для екі-
кладу, пе-
сима вида-
і навіть но-
іні приз-
лише 10

відсотків працівників допрацьовують до пенсійного віку;

— скорочення управлінського апарату на 50 відсотків — він з'їдає половину бюджету; розпуск колегії МВС України за непотрібністю, відставка керівників МВС, які скомпрометували себе під час серпневого путчу.

У випадку застосування репресивних заходів до членів комітету столична міліція залишає за собою право розпочати безстроковий страйк. Ті, хто довів — міліцію до такого жалюгідного стану, вважають членами комітету, повинні літати по посад. А для обговорення проблем міліції 23 грудня заплановано провести мітинг о 10-й годині ранку біля Верховної Ради.

Власна інформація «ГУ».

Реалії

ОБМІН ПО-КИЇВСЬКИ

Минулого тижня Київський міськвиконком ухвалив з посади головного архітектора міста М. Жарикова, не порадившись ні з відповідною депутатською комісією, ні з архітектурною громадськістю. Тому містобудівельна рада запротестувала: це, мовляв, зведення рахунків з Жариковим, противником вузькобудомчих інтересів. Причому, міськрада хоче разом з американцями перебудувати «Пале-Рояль», що на Бессарабці, під бізнес-центр, а Жариков натомість пропонує громадсько-торговельний центр. Або: міськрада, хоче продати, скажімо, будинок на Старо-наводницькій компанії «Крейни», а Жариков вважає, що тут потрібніший торговельно-побутовий комплекс. І т. д. Тобто, те, що турбує Жарикова (зелені насадження, історична зона, реконструкція вокзалу, проблеми метробудування), не турбує міськраду. В неї свої плани, які часто не збігаються з поглядами головного архітектора.

Замінити незручного Жарикова — просто. Але чи не простіше було б міськраді замінити оцей незручний для її планів Київ?

Замінити, так би мовити, «мать городов» на «родину-мать» — і все було б гладенько, як Арка дружин, що була поставлена, до речі, ще до приходу Жарикова на посаду головного архітектора.

Віталій ЖЕЖЕРА.

Усю чотко!

АТИ-БАТИ, АВТОМАТИ

Іхали солдати, і в них, як годиться, були автомати. Зупинившись солдати в районному центрі Сарват, та замість того, щоб належно охороняти ешелон, для чого й були поставлені, визнали за краще знайомитися з місцевими жителями та пити горілку. Хмільна компанія, з якою здибалася варта, не тільки пригостила військових спиритим, а й обеззброїла. Зинили чотири автомати Капашиніова і немалий боєзвлас.

Нещодавно жителі села Марзалівка Білгород-Дністровського району 22-річний О. Аруштов та 18-річний Р. Кожушко одержали вирок: першого позбавили волі на сім років, другого — на шість років і три місяці. На суді військові виступали в ролі свідків і потерпілих. Правда, потерпіли вони до суду по своїй відомчій лінії.

Ати-бати, є солдати. Та чи всім з них можна довірити автомати?

Георгій ЧОРНОМОРЕЦЬ,
Одеська область.

Життя Рад

ДОПОМОГА ПАРЛАМЕНТАРІВ УГОРЩИНИ

У обласній Раді керівництво краю зустрілось з групою депутатів угорського парламенту, яка у складі міжнародних спостерігачів стежила за ходом Всеукраїнського та обласного референдумів і виборами Президента. Відзначено, що ця важлива кампанія в регіоні проведена на широких демократичних засадах у відповідності з міжнародними нормами за високою активністю

і відповідальністю громадян. Розглянуто також низку проблем у зв'язку з можливим наданням Закарпаттю статусу вільної економічної зони. Гості з Угорщини пообіцяли порушити питання про створення міжпарламентської депутатської групи з питання надання області конкретної допомоги у стабілізації в новій ілюстрації.
Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

Факт і коментар

НЕ КЛИВАЮТЬ...

Нескінченні еалки автомобілів до будь-якої автозаправочної станції, на жаль, залишає ніяку картину. Щоправда, іноді бувають просвітки. Днями на АЗС-26, що на Лівобережжі столиці України, бензин напивали. Було пожвавлення. А наступного дня — за тишшя. Нема. Микола Псарьов, начальник АЗС, сказав, що в принципі виділяють по 10—12 тисяч літрів на день. Звісно, розкодиється вмість.

— Яби поменше набирали в канистри про запас, ежітажу не було б такого. Та в загальні заборони би тепер автомотолюбителям роз'їжджати — «швидким допомогам» бракує пального... А вони набирають.

Мико Новиков, заступник начальника обласного управління Укрдержнафтопродукту, був ще песимістичнішим.

Я спитала його про найближчу перспективу з постачанням бензину в Київ і область.

— Крім нафти, нема нічого. Більше ніж тиждень жодного літра не одержимо з Кременчуцького нафтопереробного заводу. А він, у свою чергу, не одержує відповідних поставок з Росії. У грудні було заплановано на республіку 5,9 мільйона тонн нафти, але 2,5 мільйона Росія зняла. Залишилось 60 відсотків. Та й ті йдуть як попало. Беларусь також не виконує наші замовлення.

А що буде в січні, важко сказати. Поки що ні Беларусь, ні Росія не відізналися. Загалом же наше держзамовлення на нафту забезпечується на 50 відсотків. От з цього й будемо виходити.

Так, королевою бензоколонки нині важко себе відчутти, якщо навіть таос прізвіще —

Київ.

Людмила КОРОЛЬ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ПОВЕРТАЙСЯ

Сумом обізвалася у серцях жителів села Оксанине Уманського району звістка про перенесення праху уродженця їхнього села, двічі Героя Радянського Союзу, генерала армії І. Черняхівського. Вона надійшла одночасно з повідомленням про те, що на Ново-Дівичому цвинтарі в Москві вже відбулося його перепоховання, а пам'ятник йому вирішено перенести з Вільноса до Ворожежа, який він захищав у роки війни.

На сході села колінні фронтівники, їхні діти й онуки говорили про подію, що зачепила болісними думами. Чому прах славного сина українського народу повинен

Пам'ять

покоїтися на цій сусідній дрібній землі? ронення здійсним поспіхом лення про це роя? Чому пріники незалежності не сфери нових відносин, що між республіки? Після того, уманчан прибу обліжником данні підтримку про перевезе І. Черняхівськ ківчину. Го

Преса під пресом

ПІД НЕБОМ

Просто неба може описатися найближчими днями колектив харківської газети «Родина», який діє осені виповнилося 55 років.

Багато років редакція газети орендувала приміщення в Харківському сталевому заводі, яке ж своїми силами відремонтувала, привела до ладу. Формально строк оренди закінчується через п'ять років, але адміністрація підприємства запропонувала газетарям звільнитися приміщення. Ультиматум директора заводу С. Ко-

ровайного пародійного счачан до журнелективу, чи газети? Для мінново звільнення? Виявляється місцевого видос, яке до виходу будицького місщедро фінансодотепер) заво

ГРОШІ Н

У Новгородківському районі на Кіровоградщині з'являються ініціативні групи по створенню Фонду пожертвувань громадян на друкування українських грошей.

Щоб прискорити цей процес, люди готові внести свої кошти, щоб держава скоріше підготувалася до введен-

ня нової валют, що пропозиції підтримували українськими грошима України помогти.

Добре було на Рада зверне п'янічання відкрити р

Уперше

У Р

Ще не так давно дорога на підприємстві була закритою відомою наведському політичному і громадському діячеві Микої Целестину Суховерському, Віце-прем'єр Української Народної Республіки: у вигнанні вважався потенційним зовнішнім ворогом колишнього СРСР. І лише тепер давній подвизник, справжній патріот України одержав можливість навідатися на Буковину.

Запросива гання курсу міки вчена раддержкуверсит Федьковича, завіт час Миків активію тожкою до референдуму, місцевому рв тепебаченню, буковинцями лах кровю.

Базарний день

ПОКУПЦІ З АКЦЕН

За минулий тиждень ціни на харківських ринках зросли вдвічі. Кілька днів тому їх ще можна було вважати пристойними: яловичина коштувала 15 карбованців за кілограм, відбірна свинина — 20—25, сало коштувало стільки ж. А з 3 грудня яловичина сягнула вже 50 карбованців за кілограм, сало «підскачило» до такого ж рівня.

Причому, якщо раніше продавці дякували за покупку, а могли і збавити ціну, то нині до кожного з них — черга. Що трапилося, навіть адміністрація ринків пояснити не може. Однак усі помітили, що покупці раптом «заакали» з московським акцентом.

За прогнозам дей, з наступна м'ясопродукт ще на 20—30%.

А ось які кореспондент центральному ка 13 грудня 250 карбованців 100, м'ясо (яловичина) — 50, картопля — 12, качан помідори — 50, картопля (якості) — на головка) — 15—20, штука) — 10—21.80.

ОПОМОГА ІНТЕРІВ УГОРЩИНИ

керівництво з гру- урського о складі істерігачів і Всеукра- ного рефе- ному Прези- що ця пі- реїної коих демо- у відпо- рдинних пор- активності

І відповідальністю громадин. Розглянуто також низку проблем у зв'язку з монетним наданням. Закріплено статус вільної економічної зони. Гости з Угорщини побилися популяції питання про створення міжпарламент- ської депутатської групи з питань надання економічної допомоги у стабілізації в новій істоті.

Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

Факт і коментар

КЛІВАНЬ...

автомобілі до будь-якої автозастраховчої мена міні кортня. Шоперка, іноді бачили на АЗС 26, що на Львівській столиці України. Було повідомлення. А наступного дня — за- не Псарюм, начальник АЗС, сказав, що з по 10—12 тисяч літрів на день. Заісно, роззо-

набирали в кінкрити про запас, якісному на везели заборона як тепер автоматобітнн- шивидки домогана? бракує пального... А

засту "к начальника обласного управління прокуду" був же персоніфікаційним. про найближчу перспективу з поставчанням бен- зину.

іме нічого. Більше ніж тиждень модного літра Крамківського кафеоперобного заводу. А не одержує відновлення поставок з Росії. У овано на республіку 5,9 мільйона тонн нафти, Росії зняла. Залишилося 60 відсотків. Та й ті Беларусь також на виконанні своїх зобов'язань, ні, ваюко сказати. Поки що ні Беларусь, ні Ро- Загалом ме наше державоування на нафту 30 відсотків. От з цього й будемо виходити. безанкноунош нині ваюко має відіграти, якщо

Людмила КОРОЛЬ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ПОВЕРТАЙСЯ ДОДОМУ, СИНУ

Сумом обіймається у сер- цях жителів села Овсаніне Уманського району звістка про перенесення праку уро- жина їхнього села. Діти Пе- рона Радийського Союзу, ге- нерала армії І. Черняківсь- ко. Вона надійшла одночас- но з повідомленням про те, що на Ново-Дніпровому цита- рні в Москві вже відбулося його переповнення, а пам'ят- ний йому архітектурні перенес- а Вілмюса до Вороніж- кий він захищає у роки вій- ни.

На сходах села надійшли фронтонери. Ціні діти й оу- ки говорили про подію, що зашмидла болісними думками. Чому прах славної гниа ук- раїнського народу повинен

Пам'ять

покоїтися на цвинтарі сто- ліцї сусідньої держави, а не в рідній землі? Чому перенес- рення здійснювалося з та- ким поспіхом, без повідо- млення про це земляків ге- неро? Чому промочили неспів- ний незалежної України? Вирішили не псувати атмо- сферу своїх пошівних відносин, що нарадується між республіканцями?

Після того, як делегація українців прибула до Черка- ського обласного на спосуд засі- дання підтримав клопотання про перевезення пам'ятника на Радийківського на бать- нящину. Голова обласної

Раді К. Ястреб зв'язався по телефону з головою Воро- нського обласного, пред- ставником Президента Росії В. Кладнішниковим і дішав з ним згоди — пам'ятник ге- неро повинен стояти на Че- рнаші. Підтримав клопотан- ня і Голова Верховної Ради України І. Пилип, доту- щив депутатів врегулювати питання на міждержавному рівні.

Делегатація села Овсаніне та заповідників історико- го району вирушила до Москви, щоб якісною могли І. Черняківського, по- класти праху рідної землі.

Пілія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

Інцидент

ТО БУВ БАРТЕР

У Запорізькому аеропорту стався інцидент. Прощини міліції затримали аніт трох транспортних працівників, супроводжуваних особами канькельної національності. У літаку були горілки, цукор, мажорний ви- робіток тощо.

— Нікої мажорної груп- ки, пояснив голова обласного Володимир Дам'янов, — як мафія, коли про все відаємо. Та була бартерна угода. Ми одержали бартерну угоду на збут продукції. Але, якщо стільки емігрують, то з дея- комуу притримати подоби операції.

Олександр МІХАЙЛЮТА.
Запоріжжя.

Кримінальна хроніка

ВИБІВ У СУДІ: МАФІЯ ПОМИЛИЛАСЯ!

У ніч на 10 грудня в будинку республікан- ського суду в центрі Сімферополя стався си- лний вибух. В наслідок вибуху навітряно помя- тало скло з вікон. Веде- ться розслідування. Є садоки, які баче трох навідяно, що розбігали війна. Сидіне бригаде зійшла в чо- локаному повзарті будо- ва, де розміщений офіс кооперативу «Сейлас», вибухоний притісній, який одука на спрощає. Одне з версій того, що сталося, поодице в лан- чокном горді, які озне- чанували собою вітну кооперативу з рекатом і яке триває з мовати. А тим часом у центрі міста Сім навідомим підлясно районний суд. При цьому апочинці ви- користовували пильну рідну (коротше за все бензин)...

Юрій КУЛІКОВ.
Кримська АРР.

ПІД НЕБОМ... «РОДИНА»

Просто неба може опинитися найбільшій ділянці колекція харківської газети «Родина», якія ділі осей виліплені 55 років.

Багато років редакція газети орעדнувала приміщення в Харківському сталедотого- ланого заводу, яке ж своїм силкам відремонтувала, привела до ладу. Формально строю орендні закінчувалися через п'ять років, але адміні-страція підприємства за- пропонувала газетарям збіль- шити приміщення. Ультиматум директора заводу С. Ко-

ровайного паралував роботу одній з найстаріших газет Донеччини (колишня назва «Социалистическая Родина»). Іні і причини такою без- пардонного ставлення завод- чан до журналістського ко- лективу, численних читачів газети? Для кого й так тер- мійко збільшувати приміщен- ня? Виявляється, для іншого місцевого видання «Наш го- лос», яке до відомих серією педій було органом Хар- ківського міського партії і щедро фінансувалося (ж і дотепер) заводом. Що й ка-

зати, непривабну роль взяв на себе директор С. Коро- вайний — ашхочкути обо- м місцевих журналістів.

У цій ситуації, за словами редактора опальної гнети Ю. Халандюка, діючи пооди- ціо спостерігача зайняла Харківська міськрада, і осо- бисто ІІ голова С. Третьяков, даючи депутатський корпус єдиний на засновників газети і його прямих обов'язків захи- щати її.

Юрія ДОЦЕНКО.
Донецька область.

Пролозіція

ГРОШІ НА... ГРОШІ

У Новоградській район- ній на Кіровоградщині з'явля- ються інциденти грабування громадян на дорозках на українських гроші.

Щоб прикрити ція про- цедуру люди готові вистити свої ношги, щоб державка скоріш платувалася до введен-

ня нової валюти. Вирішати, що пропонують новгородцівці підтримувати усі, хто з'являється на дорозках, мами України і прагне її до- помогти.

Добре було б, щоб Верхо- ва на Раді звернула увагу на це попинання й дозволила відкрити рахунок фонду

«Українські гроші». Якщо всі ми знадали такої не- залежності, то треба зробити все, щоб відкрити рахунок і про- щання рідної землі.

Катерина КОВАЛЬЧУК,
власний кореспондент га- зети «Народне слово».
Новоград.

Кіровоградської області.

У РІДНІЙ КРАЇ

Уперше

Ще на так давно дороге на предікційно було звернуто відомому канадському полі- тичному і громадському дія- чеві Миколі Ціслетському Су- ловарському. Віце-прем'єр Ук- раїнської Народної Республі- ки у вигнанні вважався по- ганцим зовсімим корогом колишнього СРСР. І лише то- роп давній подорожник, справ- ний патріот України одержав можливість навідається на Бу- ковинку.

Запросила його для чи- тання курсу лекцій з еконо- міки ваюча рада Чернівецького держуніверситету імені Юрія Федьковича. У вітний від- каньчак Микола Суловарсь- кий активно вважався плато- вого до з'ясування референ- думу, існує по місцевому радіооповіданню й телебаченню, зустрічався з багатьма в мистях і се- лях краю.

Перед від'їздом до Канади шованогого гостя запросив до м'ясопродуктів Радн маїр голове міської Радн народних депутатів Віктор Певлюк, щоб вручити йому анімом та стрічку Почесного громадянина Чернівець.

Цього почесного звання жальте зарубіжжя удостоїлося вперше.

Василь БАБУХ.
Чернівці.

Базарний день

ПОКУПЦІ З АКЦЕНТОМ

За минулий тиждень ціни на харківських ринках дос- тег відвілі. Кілька днів тому їх ще можна було вважати пристойними: яловичина коштувала 15 карбованців за кілограм, алябрина свинина — 20—25, сало коштувало стільки ж, а з 3 грудня ало- вичина скотула ще 50 кар- бованців за кілограм, сало «підсочинко» до такого ж рівня.

Принчому, якщо раніше про- давці думували за покупку, а мосли і зловити ціну, то нині до можного з них — черга. Що трапилось, навіть адміні- страція ривіжів пояснити не може. Однак усі помітливо, що покупці райтом «зава- дила» московський акцентом.

За прогнозами акаюних лю- дей, з наступного тижня ціни на м'ясопродукти виростуть ще на 20—30 відсотків.

Микола КОСНІ.

А ось які ціни зафіксовані кореспондентом «Сходу» на центральному ринку Донець- ка 13 грудня: 1 кілограм — 25 карбованців, курка — 100, м'ясо (свинина та ало- вичина) — 40, сало — 35, цюбул — 5, зелена цибуля 12, качан капуста — 10, помідори — 25—30, огірки — 50, картопля (доже нязь- кої ности) — 3, часник (од- на головка) — 3,50, аюбка — 15—20, лимони (одна штука) — 10, пилка цюбу- — 21,50.

ПОГОДА

17 грудня в північно- східній частині, 18 груд- ня у західних областях місцеві неважкі опади. На решті території без опадів. Зітварювання в північно-західній, 5—10 ммале на сходу. Тем- пература вдень 0—6 теплі, вночі від 2 теплі до 4 градусів морозу.

По Києву та області снігопад без опадів. В- ітер західній та північно- західній, 3—10 ммале на сходу. Температура 0—5 градусів теплі.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ.
Тел. 441-86-20

FOR THE RECORD

світі на ринку? Але ж у
поки що у нас немає
товар» ще даяко.

АВО НА ХРЕСТ

Чи бути цвинтарем вермахту на Україні?

Держсекретар США Бейкер зустрівся з радянським президентом Горбачовим. І президентом РРФСР Єльциним. Під час бесід обговорювалися проблеми ядерної безпеки, узагоді надано допомогу щодо демократичних реформ, а також питання щодо зв'язанні Сполученими Штатами незалежності Росії та інших республік.

Республіка Молдова не має достатньої юридичної компетенції для укладення Угоди з білорусами, Росією і Україною про Співдружність Незалежних Держав. З такою заявою актувала в п'ятницю румунська асоціація «За безсербобію і Бухаринку», текст якої розповсюдило агентство Роттердам, на думку членів цієї націоналістичної організації, єдине зв'язане сторонами, яке намагається виринути таї питання — це Румунія. Прихильники цієї асоціації також підтримали, що будувати зобов'язані Республіка Молдова перед СНД вони ополотять недієвими.

Президент Сполучених Штатів був заявив про свою незгоду з планом Німеччини анізувати неміцності Словенії і Хорватії, Становище в Югославії не звичайне, а США хотіли б бачити там мирну воєнну, підтримати енергійно президент. Раніше Федеральний намісник Німеччини Коль повідомив, що його уряд визнає обидві держави.

Учора в Брюсселі зустрілися міністри закордонних справ країн Європейського співтовариства з метою, зокрема, обговорити питання щодо зв'язанні Словенії і Хорватії.

Генеральна Асамблея ООН планує розглянути проект резолюції, яка анулює рішення, прийняте у 1975 році, що отримало схвалення 128 країн, ухвалення представленої проекту повпередню резолюцію було счасовано.

Шість кандидатів у президенти США від демократичної партії перешли в сімні заплановані раунди теледебатів. Під час своїх виступів кандидати занунали німнішого президента у відсутності в нього політичного курсу, економічного не поліпшення економічної ситуації в країні. Губернатор штату Арканзас Клінтон вважається сгодні найкращим кандидатом у суперники Буша.

Президенти Чехо-Словаччини і Египту Гавел і Мубарак позначили перемовини в Каїрі. Обговорюватиметься мирний процес на близькому Сході і двосторонні відносини. Позідач Гавел азначає показування зв'язків з арабськими країнами і збільшення чехо-словацького експорту в Египет. Бусідні держави, зокрема, Египет, підтримали радник Гавела Вондра.

Завершується шестиденний візит до Індії голови держави Китаю Лі Пена. КНР розвиває двосторонні зв'язки з незалежними республіками Корейського СРСР, зокрема, Лі Пэн у ході візиту. Вітам, будучи відносини з колишніми складовими частинками Радянського Союзу наводило на китайською політикою невтрочанні у внутрішні справи інших країн, підкреслює віт.

Солдатські могили...

Це німці жили людських трагедій, народного горя і демократичної сили зловисних політиків. Розв'язали про асому ситі, ці страши символісти історії застерігали, а ми жиди злихоті. І право на хрест має кожний солдат, який б національними військами був, бо тільки тоді ми, християни, можемо бути проповідниками жеру для наслідків. А німці цвинтарі солдатів та військовополонених інших країн, які загинули на Україні — розв'язали, розв'язали або а просто знищили... На могилах, до своїх рідних, які загинули за кор-

Олександр БАНДУРКА:

Я вважаю, що це загальнопроблема. Час повинен нас примирити. Французи нажуть, у нас нема вітних ворогів і вітних друзів — у нас є вітні інтереси. Німці наші інтереси в тому, щоб жити в мирі, друзі і злагоді з усіма країнами. Думаю, що це питання треба вирішувати. Я — національний урядники внутрішніх справ і тому додержави зайти ти військовиками, які розкопують могили на заведених кладовищах. І який там був якийсь меморіал чи пам'ятник дошка, то може, своїх людей загубили б і не дозволили вчинити страшну справу. Я думаю, що це повинно вирішувати на державному рівні і якимого війська. Кабінет міністрів має прийняти постанову і доручити це питання відповідним міністрам.

Станіслав ГУРЕНКО:

Наскільки мені відомо, німці цвинтарі були зруйновані одразу після війни. Історично дуже важко встановити місця поховань. Більше того, я знаю приклади в Добасі, коли від цвинтарів майже нічого не залишилося. По речі, у центрі Донецька в парку Горького, на місці якого німці були госпіталь німецьких солдатів. Я перешагнув цвинтар, а окупанти. Думаю, що треба підтримати справу впорядкування німецьких могилок на півдні та сході України фронт два роки переміщався у смугі двох кілометрів, кінцями загубилися могили, а окупанти, тому практично виконати такий обсяг роботи буде важко.

Ларса СКОРНИК:

Ми, ще коли займалися створенням організації захисту історичного середовища, покладали собі за обов'язок розкрити питання відновлення та пошування традицій некрополів усіх, хто б був. Бо народи не винні в війні, що правителі розв'язували війни. І дуже важливо, щоб люди наслідки шагнували згубили партнерів.

Усі нещастя молодого покоління згадують дого безпаваного дня, коли 53-річна дружина кезина будинок, де він мешкав, покілилася йому на нещастяному коридорі. Він, Димитро стверджує, що не міг відомити пані а допомо-з, і поспієсно сгоді подальші дії не негідним баченням, а емоційно малым. Через годину після того, як вони за-лишилися вдома у спалні пані Абаши, інші мешканці по-чини страшний крик, вони за-Забігли до кімнати, де ми за-

Мертві та живі

поховання не тільки свої, але й чужі, і навіть могили ворогів. Але ж біда, що ми й наші цвинтарі не шахуємо.

У війнах винні правителі, а не солдати, яких гнали воєводи і які загинули. Такі війни на той час були людьми ворожого толку. Але з точки зору гуманістичного догляду за могилами навіть своїх воєвод, це звичайно цивілізованість, культури народу. Всі ми волими перейдемо на той світ, і ніхто не знає, де будуть наші могили...

Олександр БАРАБАН:

Це все янось має бути полюдським. Я знаю, що у Німеччині доглядати за могилами наших людей. Багато ж поховань на Україні не зберіглося, і це трагедія. Мені здається, що вирішення та-кої проблеми сприятиме по-розумінню з Німеччиною. (Ця робота веде нас до загальної прирочення ми — люди, і не можемо прокодити повз ці цвинтарі, не звертаючи уваги на те, що там лежать люди. Хоча вони пришили і загубились метою, але час мусить реклами, що з'явилися рани. Це свідчить наслідками наслідків, що з'явилися на території, російський поет Віктор Некрасов, у якого є вірш «Кладовище перемож-

Генаріс АЛТУНІН:

У нас це було загальне. По тому, який вигляд мають кладовища, можна судити, що то за країна. Ви по-чирити надзвичайно важли-во, що правителі розв'язували війни. І дуже важливо, щоб люди наслідки шагнували згубили партнерів.

Поліцейські зв'язані, що на Дніпро часі сучасорі виконанні. Вони займалися пошуками статті кримінального кодексу, під яку можна було б підігнати незвичайний «протруд». А нещасною тапер значно счасі нечестні суди, щоб дізнатися про припинення справи і свободу або життя в неволі і слава Каданова, Вітам, Білос від торжественного зв'язання Дніпро боїтсь майбутнього з'ясування стосунків з власною дружиною.

Згідно з медичною експертизою, покійниця страждала гострою формою гіпертонії і скоріш за все померла через несподівану аспіну серця.

Поліцейські зв'язані, що на Дніпро часі сучасорі виконанні. Вони займалися пошуками статті кримінального кодексу, під яку можна було б підігнати незвичайний «протруд». А нещасною тапер значно счасі нечестні суди, щоб дізнатися про припинення справи і свободу або життя в неволі і слава Каданова, Вітам, Білос від торжественного зв'язання Дніпро боїтсь майбутнього з'ясування стосунків з власною дружиною.

домом, ідзати наші співвітчизники і бачити, як дбали вони ставляться до смитих естрівних наміт. А що ж ми? Чи Нд-но нам забувати свій людський обов'язок і залишитися серед руїн власної сити?

Наша газета вже зверталася до цієї теми («Гу» № 27, № 181). Повторюючись до надрукування і зв'язуючи на великий громадський інтерес, ми попросили прокоментувати це болюче питання народних депутатів України.

Що проблему повинні вирішити цивілізовані.

Степан ХМАРА:

На Україні завжди давали спокій мертвим. Але за 70 років пройшла широка руйнація у пам'яті, духовності, культурі. Ми про захорення німецьких солдатів д-ме мало знаємо, тому ми, що спорудили якийсь символічний знак. Я за те, щоб зробити такий гуманний крок, бо до цього треба завжди ставитися одностайно: цивілізовані цивілізовані людськості не мають бути знищені.

Ігор ЮХОВИЧ:

Це будучи головою львівського «Меморіалу», я вису-нув ідею про створення на місці якогось великого битви між нашіми і німецькими військами пам'ятника у всім воєнам, які загинули у Другій світовій війні. З цієї привою я взяв мав я у театрі Імени Заньковецької, і всі кошти пішли на спорудження такого пам'ятника. Я відкрив рахунок, і я гроші для створення такого знаку. Коли я маю розмову з головою німецького бундестагу, а також Генеральним консулом ФРН у Києві, вони погодилися з могою пропозицією.

Вадим ГЕТЬМАН:

Думаю, що повинна бути з цього привою міркування угода. Тут існує корольний бік справи, бо у Німеччині поховані сотні тисяч наших солдатів. На мою думку, німецькі могили повинні бути приведені до порядку, а саме — люди, і не можемо прокодити повз ці цвинтарі, не звертаючи уваги на те, що там лежать люди. Хоча вони пришили і загубились метою, але час мусить реклами, що з'явилися рани. Це свідчить наслідками наслідків, що з'явилися на території, російський поет Віктор Некрасов, у якого є вірш «Кладовище перемож-

Тарас ПЕТРИВ.

Інформ-шоу

ЯПОНСЬКИЙ... «СКА»

Сучасний «ска» моделі «Ска» на типовій європейській вулиці XX століття, біля нього перочка, яка сміє наперед піти на лоні природи. Це рекламний, що з'явилися на сторінках одного австралійського видання, можна було б вважати бивальною, який не одна свідчить деталі і ні, а не — счасній власник ново-го автомобіля — чоловічої статі.

КОРЕЙСЬКИЙ «ТИМУРІДІ»

Великий фонд корейського народу Кім Ір Сена а одій і своїх економічних праць написав, що а організації Союзу соціалістичної трудової молоді Кореї і школи сіді попитують роботу по вихованню під-росткового покоління з тим, щоб вони могли зайняти у

Інформ-шоу

ЯПОНСЬКИЙ... «СКА»

свідомо додержувати порядку на транспорті. Цінну аквізиту апарату ж було прийнято до владання, так, один і з них, який Чабі, а шефство над зазначеними та у англіа конкретної до-помогі антогоната для них ніхтис, так як у них шефство та інших керівників підтримки, зв'язі кетамі німкіа ділянок узагоді пологота, було також організовано економічні лінійні зв'язки і спеціальну художньо-пропагандистську бригаду для роботи в трудових колективах.

На думку антілети, зазвичай такі діяльності серед учнів піднімаються успішні у навчанні, зростає почуття відповідальності, крім цього іншого, аїрність та повага до президента Кім Ір Сена та його сім-ни а правознавництва Кім Чен Ір.

ПОДИВИТИСЬ В ОЧІ...

Дід їсть з дерев'яного корита, а вулики тим часом, таше чорний ошуклоп. «Що робиш?» — питає тато. «Те аам коритце, коли постарісте, будете з нього їсти...»

«А в очі дивитись страшно. Хтось може сказати, що це його не стосується, що з ним такого не може трапитись. Дай Боже! Хтось думав, що їх, отких нещасних, скрадженних, зовсім нібегато. Але все більше і більше пенсіонерів очують на наших асфальтах, просять милостиню. Кожен день для них — це важке і приналіжне боротьба за існування».

Україна стала незалежною. Але щось не видно святкових маніфестацій, бурхливих ажиаг асенародної радості. Не до лорядів, коли не нас дивляться такі безлічно самотні очі. Як вони чекали сьогоднішнього Закону про пенсії, як сподівались, що може хоч трохи стане легше. Хай справедливість їхні надії! Але ніякий закон не зробить серце великим, а людей — добрими і милосердними.

Наталія ДЗЮБЕНКО.

Фото Валерія ІНЮТИНА

Закон України

ПРО ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 36. Умови відновлення виплати пенсії при перервах в інвалідності

Якщо інвалід не з'явився в органи медико-соціальної експертизи на повторний огляд у призначений для цього строк, то виплата йому пенсії припиняється, а в разі визнання його знову інвалідом відновлюється з дня припинення, але не більш як за один місяць.

У разі коли строк повторного огляду пропущено з поважної причини, виплата пенсії провадиться з дня припинення виплати до дня повторного огляду, але не більш як за 3 роки, якщо орган медико-соціальної експертизи визнає його зв'язаний з інвалідом. При цьому, якщо при повторному огляді інвалід переведено до іншої групи інвалідності (вищої або нижчої), то пенсія за визначений час виплачується за попередньою групою.

Якщо виплату пенсії інваліду, який втратив здоров'я внаслідок загального захворювання, було припинено у зв'язку з відновленням здоров'я або якщо він не одержував пенсії внаслідок нез'явлення на повторний огляд без поважних причин, то в разі наступного визнання його інвалідом виплата пенсії призвиченої пенсії відновлюється з дня встановлення інвалідності знову за умови, якщо після припинення виплати пенсії минуло не більше 5 років. Якщо минуло більше 5 років, пенсія призначається знову на загальних підставах.

ПЕНСІЯ В РАЗІ ВТРАТИ ГОДУВАЛЬНИКА

Стаття 37. Члени сім'ї, які мають право на пенсію в разі втрати годувальника

Право на пенсію в разі втрати годувальника мають непрацездатні члени сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні (стаття 38). При цьому дітям пенсія призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника.

Батьки і чоловік (дружина) померлого, які не були на його утриманні, також мають право на пенсію, якщо згодом втратили джерело засобів до існування.

Непрацездатними членами сім'ї вважаються:

а) діти, брати, сестри й онуки, які не досягли 18 років або старші цього віку, якщо вони стали інвалідами до досягнення 18 років, при цьому брати, сестри й онуки — за умови, якщо вони не мають працездатних батьків;

б) батько, мати, дружина, чоловік, якщо вони є інвалідами або досягли: чоловіки — 60 років, жінки — 55 років;

в) один з батьнів, або чоловік (дружина), або дід, бабця, брат чи сестра, незалежно від віку і працездатності, якщо він (вона) зайнятий доглядом за дітьми, братами, сестрами чи онуками померлого годувальника, які не досягли 8 років, і не працює;

г) дід і бабця — в разі відсутності осіб, які за законом зобов'язані їх утримувати.

Вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти мають право на пенсію в разі втрати годувальника до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23-річного віку.

Всі правила цього Закону, що стосуються сімей померлих, відповідно поширюються (оскільки не обумовлено інше) і на сім'ї безвісти відсутніх, якщо безвісна відсутність годувальника засвідчена у встановленому порядку.

Стаття 38. Члени сім'ї, які вважаються утриманими

Члени сім'ї померлого вважаються тими, хто були на його утриманні, якщо вони були на його повному утриманні або одержували від нього допомогу, яка була для них постійним і основним джерелом засобів до існування.

Члени сім'ї померлого, для яких його допомога була постійним і основним джерелом засобів до існування, але які й самі одержували яку-небудь пенсію, мають право перейти на нову пенсію.

Стаття 39. Виплату пенсії в разі втрати годувальника дітям, які перебувають на повному державному утриманні

Дітям — круглим сиротам за період перебування на повному державному утриманні пенсії в разі втрати годувальника виплачуються у повному розмірі.

Іншим дітям, які перебувають на повному державному утриманні, виплачується 50 процентів призначеної пенсії.

Стаття 40. Право на пенсію в разі втрати годувальника усиновителів і усиновлених

Усиновителі мають право на пенсію в разі втрати годувальника нарівні з батьками, а усиновлені — нарівні з рідними дітьми.

Неповнолітні, які мають право на пенсію в разі втрати годувальника, зберігають це право також і при їх усиновленні.

Стаття 41. Право на пенсію в разі втрати годувальника втічми і вчухи, пасинка і падчирки

Втічми і вчухи мають право на пенсію в разі втрати годувальника, нарівні з батьком і матір'ю за умови, якщо виховували або утримували померлого пасинка чи падчирку не менше 5 років.

Пасинки і падчирки, якщо вони не одержували аліментів від батьків, мають право на пенсію нарівні з рідними дітьми.

Стаття 42. Збереження пенсії в разі втрати годувальника при новому одруженні

Пенсія в разі втрати годувальника, призначена в разі смерті одного з подружжя, зберігається і при новому одруженні пенсіонера.

Стаття 43. Стаж роботи годувальника, який дає право на пенсію

Сім'ї годувальника, який помер внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання, а також сім'ї померлого пенсіонера пенсія призначається незалежно від стажу роботи годувальника.

Пенсія в разі втрати годувальника, який помер внаслідок загального захворювання чи каліцтва, не пов'язаного з роботою, призначається, якщо годувальник на день смерті мав стаж, який був би необхідний йому для призначення пенсії по інвалідності (стаття 25).

Сім'ям вихованців, учнів, студентів, курсантів, слухачів, стажистів, аспірантів, клінічних ординаторів, докторантів, які не працювали до вступу в навчальний заклад, на курси, в аспірантуру чи клінічну ординатуру, пенсії призначаються відповідно навчальних підстав, що і

пенсії по інвалідності цим учням, студентам, аспірантам і клінічним ординаторам (стаття 28).

Сім'ям громадян України — переселенців з інших держав, якщо годувальник не працював в Україні, пенсії призначаються:

а) тим, хто одержував в інших державах пенсію в разі втрати годувальника, — незалежно від стажу роботи годувальника;

б) тим, хто не одержував пенсії, — за умови, якщо годувальник за віком на день припинення роботи мав відповідний стаж (стаття 25), а в разі смерті його внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання — незалежно від стажу роботи годувальника.

Стаття 44. Розміри пенсії в разі втрати годувальника

Пенсії в разі втрати годувальника призначаються на кожного непрацездатного члена сім'ї в розмірі 30 процентів заробітку годувальника (стаття 64), але не менше соціальної пенсії, встановленої для відповідної категорії непрацездатних.

На дітей, які втратили обох батьків (круглих сиріт), а також на дітей померлої одинокої матері пенсія на кожного дитину не може бути меншою від двократного розміру соціальної пенсії.

Склад пенсії в разі втрати обох батьків (круглих сиріт), пенсія обчислюється із загальної суми заробітку обох батьків.

Стаття 45. Пенсія в разі втрати батьків при неповному стажі роботи

Членам сім'ї, що втратили годувальника, який помер внаслідок загального захворювання і не мав стажу, достатнього для призначення повної пенсії по інвалідності (стаття 25), призначається пенсія при неповному стажі в розмірі, пропорційному наявному стажу роботи годувальника.

Сім'ям померлих пенсіонерів, які одержували пенсію при неповному стажі, пенсія призначається пропорційно стажу роботи, виходячи з якого було призначено пенсію померлому годувальнику.

При цьому пенсія на кожного непрацездатного члена сім'ї не може бути меншою від соціальної пенсії, встановленої для відповідної категорії непрацездатних.

Стаття 46. Право на звернення за призначенням пенсії в разі втрати годувальника без обмеження строків

Сім'я, яка має право на пенсію в разі втрати годувальника, може звертатися за призначенням пенсії в будь-який час після смерті або встановлення безвісної відсутності годувальника без обмеження будь-яким строком.

Пенсії в разі втрати годувальника призначаються:

а) сім'ям осіб, зазначених у статті 3 цього Закону, — незалежно від того, коли помер годувальник; у період роботи (навчання) чи після припинення роботи (навчання);

б) сім'ям пенсіонерів — якщо годувальник помер у період одержання пенсії або не пізніше 5 років після припинення виплати пенсії.

Стаття 47. Період, на який призначається пенсія в разі втрати годувальника. Зміна розміру пенсії

Пенсія в разі втрати годувальника встановлюється на весь період, протягом якого член сім'ї померлого вважається непрацездатним згідно

з статтею 37 цього Закону, а членам сім'ї, які досягли: чоловіки — 60 років, жінки — 55 років, — довічно.

Зміна розміру пенсії або припинення її виплати членам сім'ї провадиться з першого числа місяця, що йде за тим місяцем, в якому наставили обставини, що спричинили зміну розміру або припинення виплати пенсії.

Стаття 48. Призначення однієї пенсії в разі втрати годувальника на всіх членів сім'ї. Виділення частки пенсії

На всіх членів сім'ї, які мають право на пенсію, призначається одна спільна пенсія.

На вимогу члена сім'ї його частка пенсії виділяється і виплачується йому окремо.

Виділення частки пенсії провадиться з першого числа місяця, що йде за тим місяцем, в якому надійшла заява про поділ пенсії.

Стаття 49. Розмір пенсії в разі втрати годувальника при зміні кількості членів сім'ї

При зміні кількості членів сім'ї, забезпечуваних пенсією в разі втрати годувальника, пенсія відповідно збільшується або зменшується за кількістю членів сім'ї, які мають право на пенсію.

Такий же перегляд пенсії провадиться і в тих випадках, коли виплата пенсії одному з членів сім'ї припиняється або поновлюється після закінчення обставин, що викликали припинення виплати пенсії.

Стаття 50. Порядок і строки встановлення інвалідності членам сім'ї

На членів сім'ї, які є інвалідами, відповідно поширюються правила, викладені в статтях 24, 34, 35, частинах першій та другій статті 36 цього Закону.

ПЕНСІЯ ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

Стаття 51. Підстави пенсійного забезпечення за вислугу років

Пенсії за вислугу років встановлюються окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком.

Стаття 52. Працівники, які мають право на пенсію за вислугу років

Право на пенсію за вислугу років мають: окремі категорії працівників авіації та льотно-випробного складу;

робітники локомотивних бригад і окремі категорії працівників, які безпосередньо здійснюють організацію перевезень і забезпечують безпеку руху на залізничному транспорті та метрополітені;

водії вантажних автомобілів, безпосередньо зайняті в технологічному процесі на шахтах, у рудниках, розрізах і рудних кар'єрах на вивезенні вугілля, сланцю, руди, породи;

механізатори (докерно-механізатори) комплексних бригад на вантажно-розвантажувальних роботах у портах, а також плавскади морського, річкового флоту і флоту рибної промисловості (крім суден портових, що постійно працюють на акваторії порту, службово-допоміжних, роз'їзних, приміського і внутрішнього сполучення);

працівники експедицій, партій, загонів, дільниць і бригад, безпосередньо зайняті на польових геологорозві-

дувальних, пошукових, топографо-геодезичних, гідрографічних, геофізичних, гідрологічних, лісовпорядних і розвідувальних роботах;

робітники і майстри (у тому числі старші майстри), безпосередньо зайняті на лісозаготівлях і лісосплаві, виключаючи зайнятих на обслуговуванні механізмів обладнання;

деякі категорії артистів театрів та інших театральних вишвишних підприємств і колективів відповідно до пункту «ж» статті 55;

працівники освіти, охорони здоров'я, а також соціального забезпечення, які в будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів і спеціальних службах безпосередньо зайняті обслуговуванням пенсіонерів та інвалідів, відповідно до пункту «е» статті 55; спортсмени відповідно до пункту «є» статті 55.

Стаття 53. Розміри пенсії за вислугу років

Пенсії за вислугу років призначаються в розмірах, встановлених статтями 19 і 21 цього Закону для пенсії за віком.

Пенсії обчислюються з середньомісячного заробітку (статті 64—67, 69), одержуваного перед припиненням роботи, яка дає право на пенсію за вислугу років (статті 54 і 55).

Стаття 54. Працівники, які мають право на пенсію за вислугу років окремим категоріям льотно-випробного складу

Право на пенсію за вислугу років мають такі категорії робітників і службовців авіації, а також льотно-випробного складу, незалежно від відомчої підпорядкованості підприємств, установ і організацій, в яких вони зайняті:

а) працівники льотної і льотно-випробного складу при вислугі років на цих посадах не менше 25 років у чоловіків і не менше 20 років у жінок.

Зазначені працівники, звільнені від льотної роботи за станом здоров'я (хворобою), при наявності вислуги років у чоловіків не менше 20 років і у жінок не менше 15 років мають право на пенсію пропорційно відпрацьованому часу.

Перелік посад працівників льотної складу, порядок обчислення строків вислуги років для призначення їм пенсії, а також порядок призначення і виплати пенсії льотно-випробного складу затверджуються в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України;

б) працівники, які здійснюють управління повітряним рухом і мають свідоцтво диспетчера;

чоловіки — після досягнення 50 років і при загальному стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 12 років 6 місяців по безпосередньому управлінню польотами повітряних суден;

жінки — після досягнення 45 років і при загальному стажі роботи не менше 17 років 6 місяців, з них не менше 10 років роботи по безпосередньому управлінню польотами повітряних суден.

Зазначені працівники, звільнені від роботи по безпосередньому управлінню польотами повітряних суден за станом здоров'я (хворобою), при наявності вислуги років у чоловіків не менше 10 років і у жінок не менше 7 років 6 місяців, мають право на пенсію пропорційно відпрацьованому часу.

У вислугу років, які за ліній повітря рахуються зазначені статті.

Працівники, які управлінням і диспетчеруванням повітряного руху (диспетчеруванням), мають право на пенсію за вислугу років, жінки — 50 років.

Порядок призначення і виплати пенсії в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України;

в) інженери складу — з 50 років, пенсії в порядку, що визначається Кабінетом міністрів України; чоловіки — 55 років, жінки — 50 років, з них не менше 25 років за вислугу років.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за вислугу років за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

У вислугу років, які зазначені в статті 54, входить стаж роботи за виконанням спеціальних завдань.

ттю, а на сезонних роботах — відповідно до статті 61 цього Закону».

та інших кооперативах, кеза-
лежно від характеру й трива-
лості роботи і тривалості пе-
рерв.

При обчисленні стажу роботи в колгоспі за період після 1965 року, якщо член колгоспу не виконував обов'язкових причин встановленого мінімуму трудової участі в громадському господарстві, враховується час роботи за фактичною тривалістю.

а) будь-яка інша робота, на якій працівник підлягав державному соціальному страхуванню, або за умови сплати страхових внесків, період

б) творча діяльність осіб, передбачених пунктом «в» статті 3 цього Закону. При цьому творча діяльність членів Спілки письменників України

раїни, Спілки художників України, Спілки композиторів України, Спілки кінематографістів України, Спілки театральних діячів України, інших творчих працівників, які не є членами творчих спілок, але об'єднані відповідними професійними комітетами, де введення цього Закону зареагуюється в справі роботи незалежним судом сплати страхових внесків. У цих випадках станом творчої діяльності становиться секретаріатами правління підприємств, підприємств

в) військова служба й перебування в партизанських загонах і з'єднаннях, служба в органах державної безпеки

та органах внутрішніх справ,
незалежно від місця проход-
ження служби;

г) служба у воєнізований охороні, а органах спеціального зв'язку і в гірничорудних частинах, незалежно від відомчої підпорядкованості та наявності спеціального або військового зв'язку;

д) навчання у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах, в училищах і на курсах по підготовці кадрів, підвищенню кваліфікації та перекваліфікації, в аспірантурі, докторантурі і клі-

е) тимчасова непрацездатність, що почалася у період

ж) жінка, яка перебуває у період вагітності;

з) період проживання дружини осіб офіцерського складу, прапорщиків, мічманів і військовослужбовців надстро-

Прі збільшенні розміру пенсії за віком за кожний рік роботи (стаття 19) поряд з роботою враховуються також періоди, передбачені пунктами «а» — «ж» цієї статті і статтями 57—61 цього Закону.

Закон України

(Продовження.
Початок на 10-14 стор.).

Стаття 77. Підвищення пенсій деяким категоріям громадян

Призначені пенсії підвищуються:

а) пенсії за віком інвалідів війни — на суму мінімального розміру пенсії по інвалідності, встановленого законом України про пенсії не забезпечення військовослужбовців для інвалідів війни з числа солдатів і матросів строкової служби по відповідній групі інвалідності;

б) іншим учасникам війни з числа військовослужбовців, які проходили службу в складі діючої армії, партизанських загонів і «дзелинах», військовослужбовців, які брали участь у бойових діях при виконанні міжнародного обов'язку та особам військовозобов'язаних осіб, батькам діючої армії, сестрам, дружинам, якщо вони були вступили в повторний шлюб, військовослужбовців, які загинули на фронті, при виконанні міжнародного обов'язку або інших обов'язків військової служби, — на 50 процентів мінімальної пенсії за віком;

в) пенсії по інвалідності з причини виснаження поранених контингенту або каліцтва, пов'язаних з бойовими діями в період Великої Вітчизняної війни за віком і з числа інвалідів, а також пенсії, на випадок втрати годувальника інвалідом з дитинства наслідком загибелі причини, на 15 процентів мінімальної пенсії за віком;

г) громадянам, які неогрунтовано зазнали політичних репресій і з подальшого призначення пенсії пенсії за віком і з числом в сімейному стані, внаслідок чого на роботу або її припинення зобов'язав або втрачає право на надбавку на непрацездатних членів сім'ї або розмір цієї надбавки підлягає зміні, проводиться підвищення перерахунок пенсії.

Стаття 78. Перерахунок пенсії у зв'язку з зміною в сімейному стані, внаслідок чого на роботу або її припинення

У тих випадках, коли пенсія призначена пенсії пенсії за віком і з числом в сімейному стані, внаслідок чого на роботу або її припинення зобов'язав або втрачає право на надбавку на непрацездатних членів сім'ї або розмір цієї надбавки підлягає зміні, проводиться підвищення перерахунок пенсії.

Стаття 79. Визначення сум зарплати та розміру пенсії

При обчисленні сум середньомісячного зарплати та встановленого розміру пенсії частину зарплати менше десяти копійок не враховується. Підстава копійки і більше округлюється до карбованця.

ПРИЗНАЧЕННЯ ПЕНСІЙ

Стаття 80. Порядок звернення за призначенням пенсії

Заява про призначення пенсії працівником подається за місцем роботи, а непрацюючий — до районного (міського) відділу соціального забезпечення за місцем проживання заявника.

Стаття 81. Органи, що призначають пенсії

Пенсії призначаються районними (міськими) відділами соціального забезпечення.

Стаття 92. Строки розгляду документів про призначення пенсії

Документи про призначення пенсії розглядаються органом, що призначає пенсії (стаття 91), не пізніше 10 днів з дня їх надходження.

Повідомлення про відмову в призначенні пенсії із зазначенням причин відмови в порядку оскарження відділу соціального забезпечення має або надсилає на приміщення, організації або заявникові не пізніше 5 днів після внесення відповідного рішення.

Стаття 93. Строки призначення пенсії

Пенсії призначаються з дня звернення за пенсією, крім тих випадків, коли пенсії призначаються з більш раннього строку.

Пенсії за віком та по інвалідності призначаються з дня досягнення пенсійного віку або відповідно встановленого інвалідності організації, а також інвалідності експертизи, якщо звернення за пенсією надійшло не пізніше 3 місяців з дня досягнення пенсійного віку або встановлення інвалідності;

б) пенсії у разі втрати годувальника призначаються з дня виникнення права на пенсію, але не більш як за 12 місяців перед зверненням за пенсією.

Переведення з одного виду пенсії на інший проводиться з дня подання відповідної заяви з усіма необхідними документами.

Стаття 84. Строки перерахунку призначеної пенсії

Перерахунок призначеної пенсії проводиться з таких строків:

а) при виникненні права на підвищення пенсії — з першого числа місяця, в якому пенсіонер звернувся за перерахуном пенсії, якщо відповідну заяву з усіма необхідними документами подано менше ніж місяця 15-го числа;

б) при настанні обставин, які тягнуть за собою зменшення пенсії, з першого числа місяця, в якому настали ці обставини, якщо вони мали місце до 15-го числа включно, і з першого числа наступного місяця, якщо вони мали місце після 15-го числа.

У випадках, передбачених статтями 35 і 47 цього Закону, перерахунок пенсії проводиться із строків, зазначених в цих статтях.

ВИПЛАТА ПЕНСІЙ

Стаття 95. Виплата пенсій

Пенсії виплачуються без утримання одержуваного зарплати (пробитку) за місцем фактичного проживання пенсіонера незалежно від процесу.

Стаття 96. Виплата пенсій за домігнення

Пенсія може виплачуватися за домігнення, порядок оформлення і строки дії якої визначається законодавством.

Стаття 97. Виплата пенсії за минулий час

Виплата пенсії пенсії пенсії, не втрутаючи пенсіонером своєчасно, виплачується за минулий час не більше як за 3 роки після звернення за одержанням пенсії.

Суми пенсії, не одержані своєчасно з вини органу, що призначає або виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком.

Стаття 88. Виплата пенсій особам, які проживають у будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів

Одиним пенсіонером, які проживають у будинках-інтернатах (пансіонатах) для престарілих та інвалідів, виплачується 25 процентів призначеної пенсії, а іншим — 20 процентів мінімальної пенсії за віком на місяць. У тих випадках, коли розмір їх пенсії перевищує, вається утримання на цих будинках-інтернатах (пансіонатах), виплачується різниця між пенсією і вартістю утримання, але не менше 25 процентів призначеної пенсії і не менше 20 процентів мінімальної пенсії за віком на місяць. Якщо у пенсіонера, який проживає в будинку-інтернаті (пансіонаті) для престарілих та інвалідів, не працездатні членів сім'ї, то виплата на нього здійснюється (статті 37, 39, 40, 41), то пенсія виплачується в такому порядку: 25 процентів пенсії, а іншим членам сім'ї — 20 процентів мінімальної пенсії за віком, виплачується самому пенсіонеру, а інша частина пенсії, але не більше 50 процентів призначеного розміру, виплачується внаслідок членом сім'ї.

Стаття 89. Виплата пенсії за час вобовалення волі

У разі вобовалення пенсіонера волі виплата призначається йому здійснюється за загальних підстав.

Стаття 90. Відрахування з пенсії

Відрахування з пенсії можуть проводитися на підставі судових рішень, ухвал, постанов і вироків (щодо майнових стягнень), постанов і рішень нотаріальних контор та інших рішень і постанов, виконання яких відповідно до чинного законодавства проводиться в порядку, встановленому для виконання судових рішень.

Розмір відрахування з пенсії обчислюється з суми, що належить пенсіонеру до виплати.

З пенсії може бути відраховано не більше 50 процентів її розміру: на утримання членів сім'ї (апатент), на лікування, на обслуговування, на розкриття майна підприємств і організацій, на компенсацію шкоди, заподіяної каліцтвам або іншим пошкодженням здоров'я, а також у зв'язку з пенсією годувальника, на повернення передержаних сум зарплатної плати в передержаних законодавством випадках.

З усіх інших видів стягнень може бути відраховано не більше 20 процентів пенсії.

Стаття 91. Виплата недоодержаної пенсії у зв'язку із смертю пенсіонера і аналітичними його похованнями

Суми пенсії, що належали пенсіонеру і залишилися не одержаними у зв'язку з його смертю, не виплачуються до складу спадщини і виплачуються членом його сім'ї, який належить до числа осіб, забезпечуваних пенсією у зв'язку із втратою годувальника (статті 37, 38, 40, 41).

Один батьки і чоловік (дружина), а також члени сім'ї, які проживали разом з пенсіонером на день його смерті, мають право на одержання суми і в тому разі, якщо вони не входять у коло забезпечуваних пенсією у зв'язку із втратою годувальника.

При зверненні кількох членів сім'ї на пенсію їм суми пенсії діляться між ними порівну.

Зазначені суми виплачуються, якщо звернення за ними надійшли не пізніше 6 місяців після смерті пенсіонера.

У разі смерті пенсіонера його сім'ї або осіб, які здійснили похорон, виплачується пенсія на поховання в розмірі домісної пенсії.

Стаття 92. Виплата пенсій громадянам, які вихлизи за кордон

Громадянам, які вихлизи на постійне проживання за кордон, пенсії не призначаються.

Пенсії, призначені в Україні до вихлизи на постійне проживання за кордон, виплачуються за 6 місяців наперед перед від'їздом за кордон. За час перебування за кордоном за кордоном виплачуються тільки пенсії, призначені внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання.

Порядок переведення пенсій, призначених внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання, в інші країни визначається Кабінетом міністрів України.

Розділ III. СОЦІАЛЬНІ ПЕНСІЇ

Стаття 93. Громадяни, які мають право на соціальну пенсію

Соціальні пенсії призначаються і виплачуються непрацюючим громадянам, крім інвалідів з дитинства, при відсутності права на трудову пенсію.

Інвалідами I і II груп, у тому числі інвалідами з дитинства, а також інвалідами III групи:

а) особам, які досягли віку: чоловіки — 60 років, жінки — 55 років; дітями — у разі втрати годувальника (пункт «а» статті 37);

б) дітями-інвалідами віком до 16 років.

Перелік медичних показників, що дають право на одержання соціальної пенсії дітями-інвалідами віком до 16 років, визначається в порядку, встановленому Кабінетом міністрів України.

Стаття 94. Розміри соціальних пенсій

Соціальні пенсії призначаються в таких розмірах:

а) 30 процентів мінімального розміру пенсії за віком: особам, які досягли віку: чоловіки — 60 років, жінки — 55 років і не мали права на трудову пенсію з поважних причин;

б) 40 процентів мінімального розміру пенсії за віком: інвалідами I і II груп;

в) дітями-інвалідами віком до 16 років (пункт «а» статті 37), а також одиєї із осіб, зазначених в пункті «в» статті 37 у разі втрати годувальника;

г) 200 процентів мінімального розміру пенсії за віком: особам, яким присвоєно звання «Мати-героїня».

Стаття 95. Право вибору соціальної пенсії або надбавки до трудової пенсії

При наявності одночасно права на соціальну пенсію і надбавку на непрацездатних членів сім'ї до пенсії за віком:

а) особам, які мають на день введення в дію цього Закону повний стаж на зазначених в дію цього Закону на пенсію на підставі пенсії, пенсії в розмірах, передбачених цим Законом, призначаються відповідно до вибору за вибором і статусом, встановленим раніше діючим законодавством;

б) особам, які не мають повного стажу роботи зазначених в дію цього Закону умов праці, які необхідні для призначення пенсії відповідно до статті 12, знижуються пропорційно наявному стажу.

(Закінчення на 19-й стор.).

або по інвалідності (статті 21 і 33) призначається за вибором того, хто звернувся, чи пенсії, чи надбавки.

Стаття 96. Порядок призначення пенсій

При призначенні та виплаті соціальних пенсій застосовуються відповідно статті 1, 80-91, 102-104 цього Закону.

Розділ IV. ПОРЯДОК УМОВИ ПЕРАХУНКУ ПЕНСІЙ

Стаття 97. Підвищення пенсії у зв'язку з індексацією грошових одностатей населення

Пенсії щороку підвищуються відповідно до індексації грошових одностатей населення, але не менш, як на 2 процентів зарплати, а якщо обчислено пенсію (стаття 64). В усіх випадках значення підвищення не може бути менше 2 процентів мінімальної пенсії за віком.

Стаття 98. Перерахунок раніше призначених пенсій

Перерахунок пенсії проводиться на підставі документів про вік, стаж, зарплату та інших, наявних на час перерахунку в пенсійній справі, а також додаткових документів, наданих пенсіонером на час перерахунку.

Якщо пенсіонер згодом подасте додаткові документи, які дають право на подальше підвищення пенсії у зв'язку з введенням у дію цього Закону (про стаж роботи, зарплату, сімейний стан та інші), то пенсія знову перераховується за нормами чинного Закону. При цьому перерахунок проводиться за минулий час, але не більш як за 12 місяців перед поданням додаткових документів і не більше ніж з дня введення в дію цього Закону.

Стаття 99. Заробіток, який враховується при перерахунку пенсії

Перерахунок пенсії, призначеної за раніше діючим законодавством, проводиться із середньомісячного зарплати за останніх 2 років або будь-якого числа перед введенням пенсії, або перед введенням в дію цього Закону, або з зарплати, а якого було раніше обчислено пенсію, за документами, наявними в пенсійній справі, із застосуванням статті 64-67 цього Закону.

Стаття 100. Порядок призначення підставної пенсії особам, які мали право на пенсію на підставі умов до введення в дію цього Закону

Особам, які працювали до введення в дію цього Закону на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, передбачених раніше діючим законодавством, пенсії за віком призначаються в таких умовах:

а) особам, які мають на день введення в дію цього Закону повний стаж на зазначених в дію цього Закону на пенсію на підставі пенсії, пенсії в розмірах, передбачених цим Законом, призначаються відповідно до вибору за вибором і статусом, встановленим раніше діючим законодавством;

б) особам, які не мають повного стажу роботи зазначених в дію цього Закону умов праці, які необхідні для призначення пенсії відповідно до статті 12, знижуються пропорційно наявному стажу.

(Закінчення на 19-й стор.).

